

De Kassameisjes-clip

Meekijken op de monitor met regisseur Albert-Jan van Rees (links)

MAKING OF

DE TWEDE REEKS PANTERS

Afgelopen zomer namen **De Vliegende Panters** hun nieuwe serie op, met een dringende hint van de omroep: meer kijkers!

TEKST MINOU OP DEN VELDE FOTOGRAFIE BOB BRONSHOFF

LAPDANCE

MEDIAPARK, APRIL 2005. Bij de afdeling kwalitatief onderzoek van de Dienst Kijk- en Luisteronderzoek melden zich twee groepen van acht mannen en vrouwen, in de leeftijd van 20 tot 30 en 30 tot 45 jaar. Gefilmd door camera's bekijken ze twee afleveringen van *Daar Vliegende Panters* uit 2001. Naast Panters Remko Vrijdag en Diederik 'Kiek' Ebbinge is ook regisseur Albert-Jan van Rees aanwezig. Het doel van de VARA: uitvinden waarom er gemiddeld 325.000 kijkers keken, in plaats van het beoogde half miljoen. Het wordt een vreemde ervaring voor de Panters, die in het theater al jaren succes oogsten als grofgebekte 'koningen van het zappcabaret', switchend van sitcom naar drama en documentaire scènes. Die stijl blijkt een brug te ver voor het kijkerspa-

nel. Albert-Jan van Rees: 'Mensen snapten niet wanneer iets als humor bedoeld was, en de kritiek was ook dat alles zo snel door elkaar was geknipt. Aan het eind zei iemand: "Ik vond het echt een klóteprogramma, ik heb nog nooit in mijn leven zoiets walgelijks gezien." Als je dat daar op je bord krijgt, is dat heftig.' Remko Vrijdag: 'Ik werd er ongelukkig van. Er werd niet één keer gelachen.'

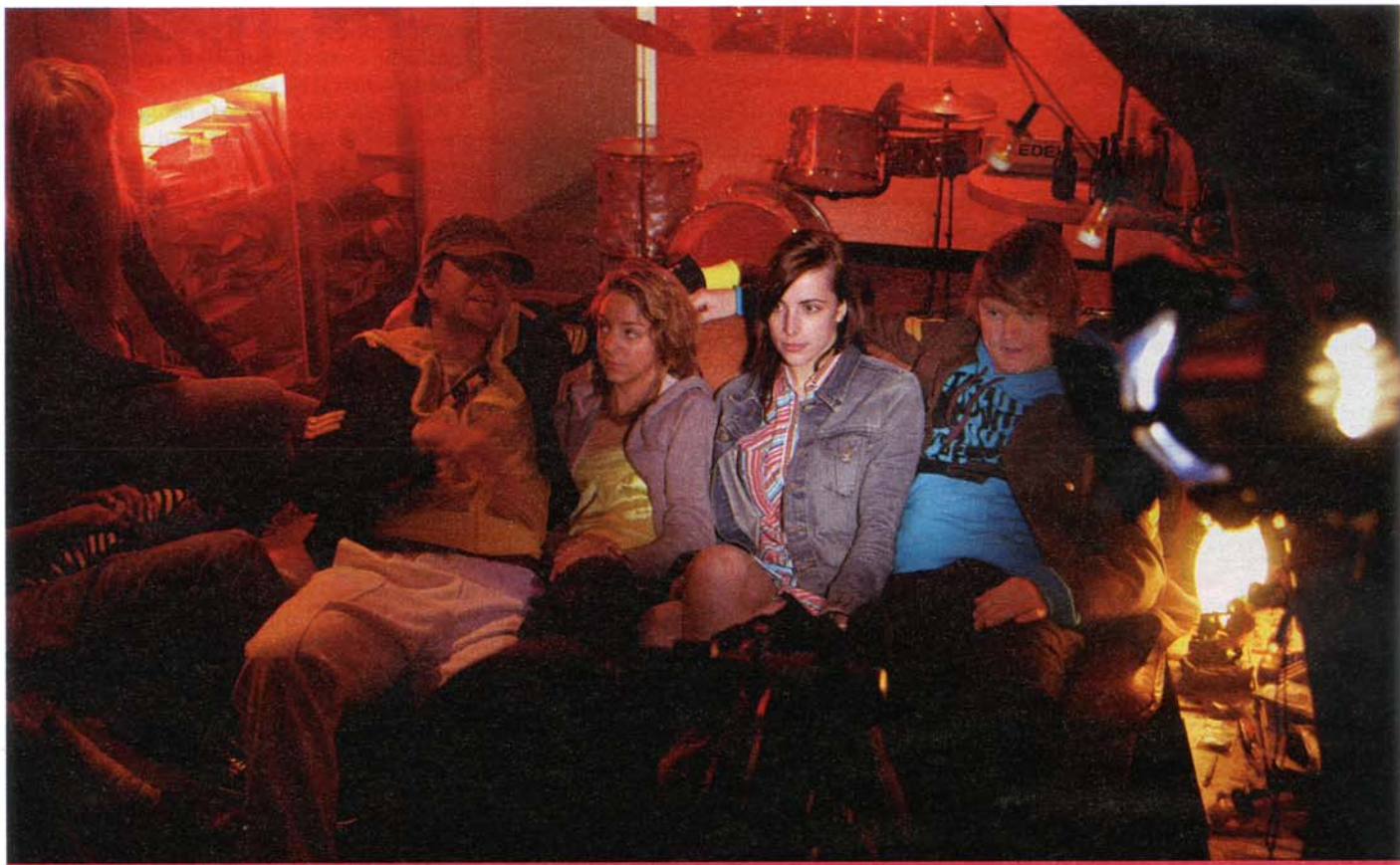
Van Rees: 'In zo'n kijkersonderzoek gaat het vooral over of iets te ver gaat. In aflevering zes zat een scène over de dood, waarin iemand een lied zingt op de kist. Daar is wel een uur over gediscussieerd: "Ze maken mensen met kanker belachelijk!" Het is niet zo, maar mensen denken het wel. Ons ging het om hoe mensen omgaan met de dood. Een interessante discussie.' Ebbinge: 'Ze

zien dat we woorden als kanker gebruiken. En dan gaat iemand tot in detail vertellen hoe zijn schoonmoeder is geopereerd in haar borst, dus dat het walgelijk is wat wij doen.' Vrijdag: 'Het is zo treurig dat mensen de ironie gewoon missen. Ze vinden het allemaal racistisch en seksistisch wat we doen.' Ebbinge, verongelukkig: 'Mensen zitten daar ook enorm te deugen voor elkaar. Ze zeggen bijvoorbeeld: "Waarom geven ze het geld niet aan drie allochtone cabaretiers, die kunnen ook hartstikke leuk schrijven."'

Na het onderzoek volgt een rapport met aanbevelingen. Ebbinge, briesend: 'We zouden bekende Nederlanders moeten parodiëren, kortom: we moeten *Kopspijkers* maken! Maar wij maken wat wij willen maken, en de VARA moet bepalen of ze dat willen uitzenden. Wij moeten niet gaan denken: wat kunnen wij nou eens maken dat publiek trekt? Dan waren we wel in de reclame gegaan.'

<|>

HET IS MEI 2005 als de opnames voor serie 2 beginnen. Een blik op het script leert dat de variatie in stijl en vorm gebleven is, zij het dat de scènes nu worden voorafgegaan door een leader, als handreiking aan de kijker. De populaire 'KNSM-vaders' uit serie 1 keren terug, vertelt Ebbinge. 'Het zijn nog steeds figuren die het leven niet kunnen bijhouden, ze lopen overall een meter achteraan terwijl hun vrouwen carrière maken'. De locatie van vandaag is een zaal in Hendrik-Ido-Ambacht, waar de repetities van het 'popkoor' plaatsvinden. De KNSM-vaders zijn namelijk door hun vrouwen overgehaald om te dansen en te zingen bij het koor Let's Rock. De acteurs worden geflankeerd door het echt bestaande koor Re-flax, dat op muziek van Robbie Williams en Beyoncé een medley heeft ingestudeerd. Acteur Jacob Derwig speelt Hans, hun dirigent, 'een beetje een blij eikel' volgens het script. Een

Making of de parodie op de N.E.R.D.-clip *Lapdance*

typische Panters-scène: echt en gespeeld ontmoeten elkaar.

DE AANKLEDING IS subtiel. Voordat een paar deinende borsten het shot kunnen domineren heeft kleedster Fleur Enderberg al een jasje aangereikt. De dresscode van vandaag is 'casual netjes', en met die opdracht is het koor ook de eigen kledingkast ingedoken. De pogingen om er onnadrukkelijk verzorgd uit te zien pakken, typisch voor de Panters-stijl, zowel realistisch als komisch uit. Eén van de vrouwelijke koorleden heeft chique het kraagje van haar polo omhooggeslagen, terwijl de te korte mouwtjes haar stevige armen blootgeven. Zodra het koor in het dansje omhoog reikt, zie je hun zacht trillende buikjes onder de korte shirtjes uitpiepen.

De Panters dragen de kleding van de modieuze gestudeerd-achteloze yup: het nieuwste model spijkerbroek, met te lange pijpen over platte leren gymbjjes, en licht getailleerde kasjmier truitjes, expres iets te strak rond de kritieke buikzone. Enderberg haalt haar inspiratie van de straat: 'We draaiden laatst op IJburg en het klopte helemaal. We kwamen een huiseigenaar tegen die precies

droeg wat Kiek die dag aanhad!'

Grimeur Arjen van der Grijn (55) sluipt behoedzaam rond in de kleedkamer. Zijn beroemde pruiken heeft hij vandaag thuisgelaten. Hij kneedt een vettig goedje in het zacht golvende haar van Ebbinge, en boetseert met diens warrige lokken een bescheiden zijscheiding. Remko monstert hem goedkeurend. 'Artistiekerig hoor.' Op de set bekijkt Van der Grijn het resultaat glunderend op de monitor. 'Bij die *KNSM*-types lijkt het altijd alsof ze er niks aan gedaan hebben, maar in werkelijkheid staan ze uren voor de spiegel om elk lokje zo nonchalant mogelijk neer te leggen.'

Ebbinge: 'Het zijn een beetje types van onze eigen leeftijd. Ik ben altijd maar om me heen aan het kijken, en doe een hoop ergernis op. Ik denk dat ik het kan zien, hoe mensen onbewust in patronen vastzitten. Ik probeer mezelf steeds af te checken, en met een helicopterview kritisch naar mijn eigen leven te kijken. Maar velen, tja het klinkt misschien blasé, hebben die helicopterview niet. Ik kan me er kapot aan ergeren, om lachen en er treurig van worden. Het is een inspiratie, de volledige dommigheid van

sommige mensen. Ook wij zakken alledrie makkelijk weg in burgerlijkheid, hoewel: ik misschien minder door mijn nieuwe vriendin. De anderen hebben kinderen en we vinden het allemaal lekker om met de open haard aan voor de televisie te zitten.'

DE VLIEGENDE PANTERS vierden onlangs hun jubileum, tien jaar na hun debuut als trio tijdens het Amsterdams Kleinkunst Festival. De inmiddels aanwezige derde Panter, Rutger de Bekker, vertelt: 'We dachten dat het een tijdelijk ding zou zijn en dat we daarna iets anders zouden gaan doen. We deden mee omdat er een tour aan vastzat. Je hebt dan meteen de ervaring van om drie uur in de auto stappen, ergens zelf opbouwen, nieuwe liedjes in try-outvorm proberen, 's avonds laat thuis zijn, tot elf uur in je nest liggen, wat repeteren en dan weer die bus in. Dat leek ons een goeie manier om een beetje aan het vak te wennen. De regisseur, Ruut Weissman, die ook directeur van de school was, zei meteen: "Je moet het nu ook avondvullend doen," en toen we daarmee

Diederik Ebbinge, Remko Vrijdag en Rutger de Bekker en dameskoortje

in première gingen zei hij dezelfde avond: "Besluit nu dat je meteen die tweede maakt, ongeacht of het een succes wordt of niet, ga gewoon door."

De Vliegende Panters maakten drie avondvullende voorstellingen: *Sex, Hype en De Grote Drie*. In 2001 haalden ze de toptien met de single *Kassameisjes* uit de eerste tv-serie, met de clip die was geregisseerd door Van Rees, die toen hij op de filmacademie zat al eens met Ebbinge had gewerkt.

HET IS DINSDAG 14 juni en de crew is neergestreken in een riant jaren-dertighuis in Heemstede, waar de videoclip *Bloemenbuurt*, een parodie op N.E.R.D.'s *Lapdance*, wordt opgenomen. De ruime zolder van de zoon des huizes lijkt bij betreden bijna professioneel gesetdressed: zijn waterpijp en lavalamp staan als sfeerverhogende objecten tussen affiches van schone uit de popwereld. Stoeipoes! staat er met viltstift op de deur geschreven. De decorploeg sjouwt een afgetrappt leren bankstel binnen. Op die krabmeten ruimte laten de Panters vandaag hun kunsten zien als de rappers MC Arjan, U Jay en Def Radbout.

Het lijkt Van Rees een goed idee als de Panters de cameralens naar zich toetrekken, 'alsof je hem in de kraag vat godverdomme!' Cameraman Dennis Wielaert: 'Je mag er echt mee smijten hoor.' De Panters proberen het uit, en duwen de lens al rappend naar elkaar toe. De band wordt gestart voor opname, en de Panters playbacken: 'Onze tijd zal komen, check / hoe lang dat ook nog duurt / voorlopig maken wij de clippies / met de chickies uit de

Bloemenbuurt.' Van Rees, enthousiast gebarend: 'Geweldig!' Ebbinge: 'Waarom stoppen we dan?' Van Rees: 'Omdat jullie de hele lens hebben ondergetuft. Maar het werkt goed, hoe agressiever hoe lekkerder.'

De Panters maken het tv-programma samen met Van Rees. 'De kracht van de Panters is dat ze heel verschillende dingen kunnen, en dat willen we in elke aflevering duidelijk maken,' vertelt hij. 'Ik help hen om wat ze hebben geschreven om te zetten en voel me daarbij de eerste kijker die het ziet. Vind ik het te vet, of denk ik: het kan grappiger... waarom werkt het wel of niet? Als je filmt, ben je manipulerend bezig.'

Ebbinge: 'We bespreken alles met AJ. We bellen hem vaak: 'We hebben nou toch iets leuks bedacht!' Vrijdag: 'Als hij het niet leuk vindt neem ik dat net zo serieus als de mening van de Panters. Het is ook fijn dat hij

Grimeur Arjen van der Grijn en Remko Vrijdag

een tikkeltje jonger is. Hij is een goeie graadmeter: hij weet wat er nu op tv is, die moderniteiten, daar is hij goed in.'

Bij de villa in Heemstede hebben zich inmiddels zes meisjes van rond de twintig verzameld. Net als in *Lapdance* zullen zij, in lingerie gehuld, tussen de Panters op de bank gaan zitten, met als verschil dat het de Panters juist niet lukt om hen tot een echte lapdance te bewegen. De Bekker laat zijn blik langs de figuranten glijden, en mompelt tegen Vrijdag: 'Wat zijn ze jong, hè? Dat is wel confronterend hoor, dan denk je: waarom doen wij dit toch altijd?'

Dan veren de Panters op, nekken worden gestrekt, het gesprek valt stil. Model Lauren, blond, met lange blote benen onder een kort klokkend rokje, loopt langs. Ebbinge zwaait joviaal en maakt zich los uit de groep om zich voor te stellen. Vrijdag staart zwijgend, in een bijna bevroren pose. Het zou een gespeelde scène kunnen zijn, ware het niet dat Vrijdag nu juist volledig zichzelf is. 'Hoi... Remko,' roept hij dunnetjes haar kant op. 'Lauren,' lacht ze en loopt naar binnen, richting make-up. 'Wat een leuke jongen, die Panters zijn geweldig!' vertrouwt ze ons toe. Buiten lacht iedereen Vrijdag uit. Van Rees: 'Jij hebt echt geen idee hoe je erbij staat.' Lauren komt teruggelopen en buigt verleidelijk naar de koffiekkan. Vrijdag, op een halve meter afstand, bestudeert aandachtig de tekst op een pak appelsap.

DE MEISJES SCHUIFELEN de zolderkamer binnen. Ze kennen de cabaretiers al: 'Van Dikkie Dik en De kassameisjes.' In het script staat hun rol beschreven: 'Allen bereid tot geil gedrag.' Het begint met een scène waarin ze, nog aangekleed, tussen de Panters op de bank zitten en onwennig om zich heen kijken. Maar de Panters hebben meer zin in de volgende scène, waarin zij in de clip de meisjes uit de kleren hebben gepraat. Vooral Ebbinge heeft daar ideeën over: 'Misschien is het goed als jullie je kleren uittrekken, en lekker gaan zoenen en aan elkaar gaan zitten.' Lauren, giechelend: 'Nou ja zeg, strippen?' Vrijdag gaat bovenop Ebbinge zitten. 'Doe maar lekker zo!'

Hoewel de originele *Lapdance*-clip van N.E.R.D. in 2001 veel stof deed opwaaien door de uitgesproken hoerige sfeer en close-ups tot in de bilnaad, volgt Van Rees vandaag een soberder spoor, met ruimere kaders en zonder gesimuleerde seks. 'Precies na doen is niet leuk meer, want die clip bestaat al.' Er ontstaat lichte teleurstelling bij de Panters die in de halfduistere zolder alvast kennis maken met hun vijftien jaar jongere

→ VERVOLG OP PAGINA 95

Zo doet u mee!

Noteer de oplossing op een briefkaart met uw naam en adres en plak tenminste D 0,78 extra aan postzegels bij voor de Novib.

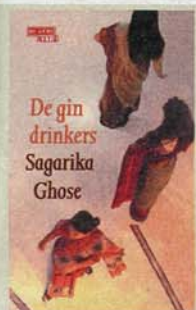
Stuur de kaart vóór vrijdag 18 november 2005 naar

Novib/VARA
Prijspuzzel nr. 46,
Postbus 12000
2500 DA Den Haag

U dingt dan mee naar de weekprijs én de superprijs.

Bellen voor de weekprijs kan ook. Bel 0909 - 50 280 08 (€0,35 per minuut).

Over de uitslag kan niet worden gecorrespondeerd.

Verder verloten wij onder de juiste inzendingen het boek 'De gin drinkers' van Sagarika Ghose.

De oplossing van de puzzel in nummer 38 is: schakelaar. De winnaars van de trendy afvalverzamelaar t.w.v. € 249,- zijn: H. Plooy, Beverwijk; Mw. E. Hartgers Boomdijk, Hansweert.

Het Novib-boek 'De gin drinkers' van Sagarika Ghose is gewonnen door: E. Proper, Rotterdam.

VLIEGENDE PANTERS

VERVOLG VAN PAGINA 10

tegenspeelsters. Ebbinge kroelt door het volumineuze kroeshaar van de donkere Chantal. 'Leuk haar heb je.' Van Rees tegen Chantal: 'Je mag in de volgende take wel op zijn knie gaan zitten.' Vrijdag: 'Dat mag best van De Vliegende Panters.' Kiek: 'This is your finest hour.'

Van Rees, achteraf: 'Deze negen afleveringen zijn een speeltuin. Als we bedenken: ze zijn stoere rappers met allemaal meisjes om zich heen, dan komt dat er ook allemaal. Het is een verwezenlijking... het is het verlangen naar de jongetjestijd, wat bij de Panters ook in *Sex* zit. Dan vind ik hen het allerleukste, als ze bijna puberale jongetjes worden.'

Ebbinge: 'Als je twee jaar in het theater hebt gestaan en 250 keer een voorstelling hebt gespeeld, en 250 keer in de file hebt gestaan naar een theater toe omdat er aan de weg wordt gewerkt, dan ben je blij dat het

afgelopen is en dan is dit een welkome afwisseling. Als ik er nu aan denk dat ik in december alweer moet try-outen word ik heel chagrijnig. Ik heb geen flauw idee wat dan moeten gaan doen.' Vrijdag: 'Dan wordt er door het management aan de bel getrokken over de poster, een stukje voor de boekjes en waar het programma eigenlijk over gaat, en dat kun je me nu

echt niet vragen. We denken altijd in één project per keer.' Onwillekeurig heeft Vrijdag zijn stem gemoduleerd tot een zijing gekerm. Is dit nu gemeend, of zijn we terechtgekomen in de scène van 'De klagende artiest'? En waar is Van Rees eigenlijk met zijn camera?

■ **Daar Vliegende Panters**, zaterdag Nederland 3, 22:35-23:05 uur

De leugen regeert

LEENDERT JANSEN

In **De leugen regeert** ontvangt presentator **Felix Meurders** gasten die – in de week voorafgaand aan de uitzending – al dan niet gewent geconfronteerd werden met belangstelling van de pers. Ook praat hij met journalisten over hele en halve onwaarheden, die via de media aan het publiek werden voorgeschoteld. Wetenschapsjournalist **Francisco van Jole** geeft in iedere aflevering zijn visie op gebeurtenissen die bijzondere media-aandacht kregen. De **live-uitzendingen** zijn op de **donderdagavonden van 17 november tot en met 22 december** en daarna op **12, 19 en 26 januari om 21.10 uur** vanuit **Studio Plantage in Amsterdam** (naast Artis). De toegang is gratis, leeftijd vanaf 16 jaar.

RESERVEREN VARA Klantenservice **0900 0123** (€ 0,10 per minuut). Op werkdagen van 09.00-17.00 uur. Voor meer actuele informatie en andere VARA-programma's kijk op bijwonen.vara.nl.

SHOWVIEW

De volgende nummers dient u eenmalig vast te leggen voor het gebruik van ShowView®.
Informatie: www.gemstar.co.uk
Nederland 1 008 **Nederland 2** 009
Nederland 3 010 **RTL 4** 113 **RTL 5** 153
NET 5 184 **SBS 6** 187 **Yorin** 188
Jetix/Veronica 186 **België één** 011
Ketnet/Canvas 012 **BBC 1** 095 **BBC 2** 096 **ARD** 019 **ZDF** 015

TEKENEN & SYMBOLEN

- [T] teletekst-ondertiteling
- [H] herhaling
- [N] Nederlands ondertiteld
- [ZW] zwartwit
- [2] tweetalig
- [S] stereo
- [BB] breedbeeld
- [DS] dolby surround
- ▶ 10226 ShowView-code
- 6 12 16 aanbevolen leeftijdsgrens
- angst
- discriminatie
- drugs- of alcoholgebruik
- seks
- geweld
- grot taalgebruik

RADIOFREQUENTIES

FM (MHz)	Radio 1	Radio 2	Radio 3	Radio 4
Eys (ZL)		97.2		
Goes/Philipine (ZI)	104.4	97.8	99.8	95.0
Hulsberg (L)	105.3	93.4	103.9	98.7
Loon op Zand (NB)				98.2
Lopik (Ut)	98.9	92.6	96.8	94.3
Markelo (Ov)	98.4	104.6	96.2	91.4
Roermond (L)	104.8	88.2	90.9	94.5
Rotterdam (ZH)	98.9	92.6	96.8	94.7
Smilde (Dr)	91.8	88.0	88.6	94.8
Wieringermeer (NH)	95.0	92.9	97.1	101.6

AM Radio 747 AM Heel Nederland op 747 en Zuid-Limburg op 1251 kHz

REGIONAAL **Fryslân** Smilde 92.2 MHz **Noord** Hoogeveen 97.5 MHz **Drenthe** Smilde 90.8 MHz **Noord-Holland** Wieringermeer 93.9 MHz; Amsterdam 88.9 MHz; Hilversum 88.7 MHz **Oost** Losser 89.4 MHz; Markelo 95.6 MHz; Zwollerkerspel 99.4 MHz **Utrecht** Lopik 93.1 MHz **Flevoland** Lelystad 89.8 MHz **Gelderland** Arnhem 102.0 MHz; Megen 89.1 MHz; Ruurlo 90.4 MHz; Ugchelen 103.5 MHz **West** Rotterdam 89.3 MHz **Rijnmond** Rotterdam 93.4 MHz **Zeeland** Goes 87.9 MHz **Brabant** Loon op Zand 91.9 MHz; Megen 95.8 MHz; Mierlo 87.6 MHz; Roosendaal 91.0 MHz **L1 Limburg** Roermond 100.3 MHz; Hulsberg 95.3 MHz.

OVERIG **Arrow Rock Radio** Heinenoord 675 kHz **Noordzee 100.7 FM** Midden- en Zuid-Nederland 100.7 MHz; Smilde, Amsterdam, Alkmaar en Rotterdam 100.4 MHz **Radio 10 Gold** AM 100.8; **RTL FM** Noord-Nederland 99.1 MHz; Hilversum 104.4 MHz; Midden-NL 89.5 MHz **Radio 538** Hilversum 102.1 MHz **Sky Radio** Randstad 101.2 MHz **Yorin FM** ZH-land en Friesland 103.8 MHz; Hilversum 88.1 MHz; Amsterdam 103.6 MHz; Flevoland 87.7 MHz **Veronica** Rotterdam 103.2 MHz.